

De negen-stappen-methode. Vaklessen in klassen met veel anderstaligen.

1 januari 1997

Auteur: Joop Wammes

Volume: 28

Nummer: 1

Pagina's: 18-28

Documenten

- [moer_jrg28_004.pdf](#)

joop wammes over deze maatregelen stellen jager e a 1992 p 20 ontwikkelingen als het toene men van het aantal meertalige leerlingen schooluitval de invoering van de basisvor de negen stappen methode ming maken een expliciet taalbeleid van de school noodzakelijk onder taalbeleid ver vaklessen in klassen met veel staat litjens dat er door het team vanuit een visie aan de schooltaalproblematiek wordt anderstaligen gewerkt litjens 1993 om leerlingen het schoolboek met behulp van leesstrategieen beter te leren begrijpen zijn verschillende leergangen in de handel gekomen belangrijk daarbij is dat de vak dat aardrijkskundeboek daar laat ik helemaal docenten op overeenkomstige wijze gaan niet meer uit lezen zo zei een wanhopige werken met schoolboekteksten averechtse vakdocent van een school met veel anderstaligen ontsnappingsstrategieen van docenten zijn dan tijdens een nascholingscursus in dit artikel wil joop het verstrekken van losse kopieen van minder wammes duidelijk maken dat deze wanhoop lastige teksten ter aanvulling het maken van onnodig is voor taalzwakke en anderstalige leer eigen dictaten en het overslaan en of vereen lingen zijn teksten uit schoolboeken vaak erg voudigen van de leerstof van der burg e a moeilijk joop wammes reikt vakdocenten in het 1992 deze handelwijzen leiden doorgaans voortgezet onderwijs een methode aan de negen alleen maar tot nog meer verwarring en tot stappen methode waarmee ze de inhoud van deze nog minder transfer van de vakinhoud de moeilijke teksten goed over kunnen brengen in dit negen stappen methode daarentegen past in artikel worden de verschillende stappen op heldere een taalbeleidsvisie en de methode is een wijze uiteengezet hierbij wordt ook enige aan blauwdruk of receptuur voor vakdocenten dacht besteed aan de relatie met de lessen neder om op adequate wijze les te geven in gemeng lands de of zwarte klassen de methode is te beschouwen als een didactische concreti sering van bestaande inzichten die verwoord dat anderstalige leerlingen zich op school werden in diverse artikelen en boeken van de veelal in achterstandssituaties bevinden is

laatste jaren zoals bijvoorbeeld in schooltaal onomstreden vooral van belang is daarbij de als struikelblok hajer meestringa 1995 sociaal economische achterstand met in com plexe samenhang daarmee de achterstand de negen stappen methode gaat ervan uit dat in de verwerving van schooltaal culturele vakinhouden pas worden onthouden als infor problemen spelen daarbij een rol maar ze zijn matie op steeds diepere niveaus wordt aan van minder invloed dan vaak vermoed wordt geboden anderstalige leerlingen zullen door naast achterstand speelt achterstelling een rol talige problemen vaak zelf niet in staat zijn tot met name eventuele negatieve leraarsver orientatie op de lestaak het leren kan door wachtingen een slecht schoolklimaat en een de docent op gang gebracht worden door geringe betrokkenheid bij het leren van en in duidelijk te maken welke deelstappen doorlo een andere taal driessen van der werf pen moeten worden en op welke oriente 1992 jungbluth 1992 hacquebord 1989 ringspunten de leerling moet letten schou differentiatie binnen klassenverband kan vaak ten van parreren 1985 binnen de negen onbedoeld leiden tot instandhouding of zelfs stappen methode wordt volgens die visie vergroting van de relatieve onderwijsachter gewerkt stand dramatisch is dat de relatieve achter in dit artikel wordt gepleit voor een gestruc stand gedurende de schoolcarriere in het tureerde instructie hiervoor is de negen geheel niet afneemt integendeel zelfs mej stappen methode ontwikkeld binnen de nen riersma 1992 dit vraagt om negen stappen methode wordt voor elke les maatregelen op school fase concreet aangegeven hoe de vakdocen t 18 moer 1997 1 in het voortgezet onderwijs rekening kan meer kan volgen orientatie op het schoolse houden met de anderstalige leerlingen in de luisteren kernvragen vooraf stellen lesonder klas per stap wordt uiteengezet hoe de les werp op het bord zorgt ervoor dat de verloopt met hier en daar een voorbeeld uit leerling gemakkelijker de hoofdgedachte kan een vakles de negen stappen waaruit zo n vasthouden ondanks de situatie dat onderde gestructureerde les wordt opgebouwd zijn len van de uitleg soms niet begrepen worden voor een anderstalige leerling leidt een moei stap i kernvragen van de les op het bord lijkt woord in de uitleg tot vaak onnodige het activeren van luisterstrategieen mentale belasting kernwoorden op het bord stap 2 voorkennis activeren met behulp van geven aan welke woorden in ieder geval linkerbord talig cultureel vakmatig begrepen moeten worden en dit bordgebruik stap 3 buitenkant analyse leestekst active heeft dan ook een ontlastende functie ring leesstrategieen gesteld dat een natuurkundeleraar het stap 4 leesronden uitvoering leesstrate onderwerp versnelling aan de orde wil stel gieen len de leerkracht zal veelal tijdens zijn uitleg stap s bespreking tekst met behulp van lin niet door alle leerlingen begrepen worden kerbord samenspel luister en lees ten dele komt dat doordat de materie nu strategieen eenmaal complex is maar ten dele komt dat stap 6 cognitieve organisatie verwerkingsop ook doordat de schooltaal van de docent voor drachten samenspel lees en schrijf met name anderstalige leerlingen niet ver strategieen trouwd genoeg is het gevolg zal zijn dat de stap 7 laten maken van verwerkingsop leerlingen snel met hun aandacht afdwalen dracht en uitvoering lees en schrijf door van tevoren de kernvragen van de les strategieen op het bord te zetten deze kernvragen tijdens stap 8 bespreken verwerkingsopdrachten de gehele les op het bord te laten staan en er concrete feedback tij-

dens de les steeds naar te verwijzen kan de stap 9 afsluiting les met behulp van linker aandacht voor het hoofdthema in ieder geval en rechterbord algemene feedback niet verloren gaan kernvragen van deze les zouden bijvoorbeeld kunnen zijn bij de ontwikkeling van de negen stappen o wat is versnelling methode is zoveel mogelijk aansluiting wat is gemiddelde versnelling gezocht bij wat de gemiddelde docent als een hoe bereken je de gemiddelde versnelling voor zichzelf en alle leerlingen goede lesstijl vanzelfsprekend begint de docent de les zal ervaren de kans op overname van de door te wijzen op deze kernvragen methode is dan het grootst wij stellen het volgende bordgebruik voor stap i kernvragen op het bord linksboven staat gedurende de gehele les als luisterorganisator het lesprogramma aange het schoolbord is een belangrijk middel om ven kernvragen en of kernactiviteiten links vooraf het lesonderwerp aan te geven om onder reserveren we ruimte voor de voor samenhang door middel van een schema te kennisactivatie en rechtsboven voor de laten zien om kernbegrippen naar voren opgave van het huiswerk op het midden te halen en om het verloop van de les aan bord komen de belangrijke woorden en sche te geven voor anderstalige leerlingen is ma s de informatie op het middenbord wordt een goed bordgebruik extra belangrijk met zondig uitgeveegd als de les in de volgende behulp van het schoolbord kunnen we immers fase komt zie afbeelding i luisterstrategieen activeren en het is om deze reden dat ik het gebruik van het schoolbord stap 2 voorkennisactivering als extra aandachtspunt bespreek dankzij een adequaat schoolbordgebruik kan de docent alvorens de les begint moet voorkennis de noodzakelijke geheugensteun geven op geactiveerd worden voorkennis wordt geac momenten waarop de leerling de leraar niet tiveerd als er teruggegrepen wordt naar eer 1997 1 moer 19 kernvragen of belangrijke woorden en schema s kernactiviteite n afbeelding 1 bordindeling ter ondersteuning van luisterstrategie n der behandelde begrippen ook kan er sprake bij bepaalde vakken kunnen er af en toe ook zijn van gelijkschakeling van de voorkennis problemen zijn met de culturele voorkennis die voor deze les vereist is er kan bij de auteurs van een schoolboek gaan vaak uit voorkennisactivering dus sprake zijn van voor van voorkennis over de witte cultuur en dat kennisreactivering of voorkennisopbouw is in de feitelijkheid van een multiculturele terecht stellen boshuizen e a dat voorkennis samenleving een verkeerde vooronderstel activering een geringe investering met een ling denk bijvoorbeeld aan een tekst over hoog rendement is en zij stellen ook dat kamperen in frankrijk ook zijn sommige wat je al weet in hoge mate bepaalt wat je schoolboekteksten af en toe eurocentrisch en van een onderwerp kunt leren zij menen incidenteel daarbij beledigend simplistisch verder het activeren van bestaande kennis over een andere cultuur van het type klom voor een nieuwe leertaak verhoogt het ren pen molens tulpen drugs de voorken dement dus op twee manieren allereerst kan nisactivering kan dan een ondersteunende de beheersings standaard voor bepaalde in functie hebben voor de allochtone leerling formatie eerder bereikt worden of in hetzelfde meer culturele informatie over de autochto de tijdsbestek kan meer informatie grondig ne cultuur en voor de autochtone leerling verwerkt worden ten tweede wordt hier meer informatie over de allochtone cultuur door effectief leren mogelijk boshuizen e a met name bij maatschappijleer geschiedenis 1991 p 18 aardrijk-

skunde verzorging en godsdienst dient vakmatige voorkennisactivering is voor alle men zich bewust te zijn van culturele voor leerlingen belangrijk met name de activering ingenomenheid van eerder behandelde vaktaalwoorden denk gesteld dat een natuurkundeleraar met behulp hierbij bijvoorbeeld aan vaktaal als celdeling van het fragment uit de methode natuurkunde molecule hieroglyfenschrift en urbanisa voor nu en straks wijbenga 1990 uit wil tie bij anderstalige leerlingen moet daarnaast leggen wat een elektrische stroom is zie aandacht worden besteed aan voorken afbeelding 2 op de volgende pagina nisactivering op het talige en soms op het deze inleidende tekst is klaarblijkelijk culturele vlak bij talige voorkennisactivering bedoeld als een ondersteunende uitleg met moet er gedacht worden aan typische als kernnoties stroom en energie als men schooltaalwoorden die nodig zijn om over deze inleiding toch wenst te gebruiken wat het onderhavige lesonderwerp te kunnen spre wellicht niet zo verstandig is dan dient de ken bij het onderwerp lenzen bijvoorbeeld docent zich ervan bewust te zijn dat deze moeten de algemene schooltaalwoorden zoals uitleg voor de anderstalige leerlingen zal doorsnede positief negatief en beeld tot kunnen leiden tot een hoop mist met name de voorkennis behoren alvorens het les door de woorden rad en schoepenrad onderwerp feitelijk besproken kan worden men zal dan bij de talige voorkennisactive 20 moer 1997 1 les 5 elektriciteit hiernaast zie je een waterk ri ngloop getekend de pomp is nodig om de waterdeeltjes door de leiding te laten bewegen de waterdeeltjes kunnen op hun weg arbeid verrichten kijk maar ze kunnen het schoepenrad in beweging brengen de pomp zorgt er ook voor dat de waterdeeltjes in be weging blijven een elektrische stroom is te vergelijken met de stroom van waterdeeltjes uit het voorbeeld bij een elektrische stroom zijn het natuurlijk geen waterdeeltjes die stromen bij een elektrische stroom zijn het elektronen die door een leiding stromen een groot verschil met de waterstroom is dat de elektronen veel kleiner zijn dan de waterdeeltjes afbeelding 2 een als uitleg bedoeld mistgordijn uit een natuurkundeboek ring deze woorden moeten bespreken dit concluderend kan gesteld worden dat bin kan men bijvoorbeeld doen met de hulpbe nen de negen stappen methode de rol van de grippe scheppen schoepen en het rad vakmatige talige en culturele voorkennis van fortuin rtl4 schoepenrad daarnaast activering cruciaal is weliswaar zal voorken komen er woorden voor die voor alle leerlin nisactivering zo n vijf minuten van de les gen problemen kunnen geven het betreft kosten maar die tijdsbesteding verdient zich hier dan vaktaalwoorden zoals pomp ener zelf met gemak terug voorkennisactivering gie en electronen ook deze vakmatige vindt in de vorm van een klassengesprek voorkennis wordt in de tweede stap geacti plaats waarbij de meest relevante vaktaal veerd schooltaal en indien van belang culturele het resultaat van stap 2 is dat op het bord concepten de gehele les op het linkerbord linksonder woordvelden met betrekking tot blijven staan de voorkennisactivering staan essentieel is dat deze woorden de gehele les blijven staan stap 3 buitenkant analyse teks t waardoor het belang van deze woorden wordt onderstreept het linkerbord ziet er na stap 2 de meeste leerlingen zullen een studietekst uit als in afbeelding 3 middenbord en rech woord na woord lezen netjes van het begin terbord niet weergegeven tot het einde van de tekst doel van dit lezen is op het einde van de studietekst overzicht te verkrijgen elders

wammes 1992 noemde kernvraag van deze les ik dit leesgedrag bergbeklimmend lezen omdat wat is een elektrische stroom in het gunstigste geval op het einde van de scheppen schoepen tekst totaaloverzicht verkregen wordt anders talige lezers van schoolboekteksten komen liet rad va fortuin dan veelal een overdosis onbekende woorden n nelctro tegen hetgeen tot een overbelasting van het energi e mentale verwerkingsapparaat leidt het gevolg is dat de leerling leest zonder te lezen de afbeelding 3 indeling linkerbord als ondersteuning hersenen nemen niets op van de tekst het van voorkennis tegenovergestelde leesgedrag gaat uit van ee n 1997 1 moer 21 gegevensbanken gevaren misbruik beveiliging en control e wat zijn gegevensbanken veel gemeenten hebben een eigen gegevensbank dit geldt ook voor al vanaf de eerste dag van je leven door vragenlijsten in te laten vullen de sociale diensten worden gegevens over jou geregis interviews af te nemen enzovoort als je een studiebeurs aanvraagt treerd je vader of iemand anders door gebruik te maken van compu kom je in de gegevensbank van het moet jouw geboorte melden bij het ters is men in staat veel meer gege ministerie van onderwijs je auto bevolkingsregister daar wordt bij vens in te voeren en ze sneller te staat geregistreerd bij de kenteken gehouden wanneer je bent gebo verwerken centrale in veendam dit is slechts ren hoe je heet de namen van je wanneer gegevens zijn ingevoerd een heel kleine greep uit de grote ouders je adres plus nog een paar komen ze terecht in het geheugen hoeveelheid gegevensbanken van gegevens deze kaart met gegevens van de computer hierin worden ze de overheid blijft je hele leven en nog een tijd verwerkt hier gebeurt het eigenlijk daarna bestaan ke werk in de computer worden gegevensbanken met dit is een voorbeeld van persoons gegevens met elkaar gecombineerd gegevens over je loopbaan registratie daaronder wordt ver waardoor nieuwe informatie ont hierbij valt te denken aan scholen staan het verzamelen opslaan en staat cijfers doublures gedrag oordeel verwerken van persoonsgegevens tenslotte komen de gegevens weer van je leraren enzovoort en aan al deze gegevens vermeerderd naar buiten ze worden uitgevoerd gegevensbanken van bedrijven met allerlei gegevens uit je verdere ze zijn zichtbaar te maken op een waarin van alles en nog wat wordt leven school militaite dienst werk beeldscherm of worden afgedrukt opgeslagen medische gegevens enzovoort met behulp van een printer worden opgeslagen in gegevens medische gegevensbanke n

banken soorten gegevensbanke n te denken valt aan gegevensbanken dit gebeurt uiteraard met een van huisartsen ziekenhuizen spe bepaald doel als je bijvoorbeeld hoeveel gegevensbanken neder cialisten apotheken ziekenfondsen geopereerd moet worden moet de land op dit moment kent is moeilijk psychiatrische inrichtingen consul chirurg natuurlijk precies weten wat te schatten dat het er erg veel zijn tatiebureaus daarin zijn allerlei hij moet doen hij zal bijvoorbeeld is wel duidelijk ook duidelijk is dat medische gegevens verzameld moeten weten wat je bloedgroep er steeds meer gegevensbanken bij is welke kwalen je zoal gehad hebt komen hiermee groeit ook het gegevensbanken met wat andere doktoren al gedaan gevaar dat het steeds moeilijker zal gegevens over je financiën hebben enzovoort in dit voorbeeld worden allerlei mogelijke misbrui hieronder vallen bijvoorbeeld de zal het duidelijk zijn dat het in jouw ken tegen te gaan om enige orde gegevens van bank en giro admi belang is dat de chirurg veel gege ning te bren-

gen in deze grote hoeveelheid gegevensbanken zouden ken de wegenbelasting postorder ken is het niet altijd duidelijk dat de we aan de volgende onderverdeling bedrijven het bureau krediet daarin verzamelde gegevens in kunnen denken let wel bepaalde registratie in tiel kan elke bank jouw belang zijn hierover straks gegevens kunnen in meer dan een direct vertellen of je nog elders meer bestand zijn ondergebracht schulden hebt en of je wel een trouwe aflosser van schulden bent hoe werkt een gegevens gegevensbanken van de over bank heid gegevensbanken met het oog de gemeente de provincie en de op orde en veiligheid een gegevensbank werkt op de vol landelijke overheid houden veel hierbij moet vooral gedacht gende manier gegevens bij bijvoorbeeld elke worden aan de politie de justitie en eerst worden de gegevens inge gemeente heeft een burgerlijke de binnenlandse veiligheidsdienst voerd dit betekent dat gegevens stand hierin staan gegevens met bvd zij maken van allerlei gege verzameld worden op een centrale betrekking tot onze burgerlijke vens gebruik zoals bijvoorbeeld plaats dit kan zijn een kaartenbak staat het aantal wettige en onwetti abonnementen op kranten mee of een computergeheugen je kunt ge kinderen ons geloof onze huis doen aan protestdemonstraties deze gegevens bijvoorbeeld krijgen vesting nationaliteit enzovoort deelname aan stakingen enzovoort afbeelding q belang van buitenkant analyse voor beantwoording kernvraag n 22 moer 1997 i totaaloverzicht als begin van het lezen waar moet gelet worden op illustraties titel tus na de tekst op een meer gedetailleerd niveau senkopjes cursief of vetgedrukte woorden wordt bestudeerd dit leesgedrag noemde ik en kantlijnteksten alhoewel de anderstalige daarom parachutespringend lezen buitenkant nog veel moeilijke woorden tegen zal komen analyse van de tekst is het instrument om is de kans op transfer van de vakinhoud door totaaloverzicht te verkrijgen waarna de tekst deze aanpak veel groter geworden gelezen kan worden voor de parachute springer is het verkennen van de buitenkant stap 4 leesronden als eerste activiteit erg belangrijk dit doe je dan door de illustratie te bekijken die taalvrij vaak laat de docent tekststukje na tekststukje is en dan de titel vaak is er een direct lezen waarbij problemen al doende worden verband tussen de titel en de illustratie indien uitgelegd niet zelden moeten leerlingen daar er moeilijke woorden in de titel staan dan bij per toerbeurt hardop lezen deze methode geeft de illustratie waarschijnlijk ondersteun is meestal ongeschikt voor taalzwakke leerling dan daalt de parachutespringer af naar gen de aandacht voor allerlei problemen in de tussenkopjes die vaak iets zeggen over de tekst leidt uiteindelijk alleen maar tot het aspecten van het onderwerp verdere onder kwijtraken van de rode draad en tot mentale steuning kunnen de cursief of vetgedrukte overbelasting woorden geven een speciale variant is de beter is het de tekst in ieder geval in twee kantlijntekst waarbij in de kantlijn de belang leesronden te laten lezen in een eerste lees rijkste woorden aangegeven staan wammes ronde wordt met de ogen over de tekst 1992 p 45 gegleden en van elke alinea alleen de eerste zin gelezen in die eerste zin zit namelijk vaak een voorbeeld zal het belang van deze stap de kern van de alinea besloten bij het verduidelijken bij een les maatschappijleer voorbeeld over de gegevensbanken komen wordt op een gegeven ogenblik het onder we de volgende eerste zinnen tegen bij

de werp gegevensbanken behandeld met behulp eerste twee deelthema's van de tekst op de vorige pagina uit maat schappijleer ii tierolf van leeuwen 1991 wat zijn gegevensbanken door de buitenkant van de tekst wordt het 1 al vanaf de eerste dag van je leven worden duidelijk dat er drie verschillende kernvragen gegevens over jou geregistreerd worden besproken 2 dit is een voorbeeld van persoonsregistra wat zijn gegevensbanken tie hoe werkt een gegevensbank 3 dit gebeu rt uiteraard met een bepaald doel welke soorten gegevensbanken zijn er bij de behandeling van de derde kernvraag hoe werkt een gegevensbank zie in de tekst van afbeelding 4 de tweede en 1 een gegevensbank werkt op de volgende de derde kolom is verder aan de buitenkant manier te zien dat er klaarblijkelijk vijf soorten 2 eerst worden de gegevens ingevoerd gegevensbanken zijn 3 wanneer gegevens zijn ingevoerd komen ze bij stap i komen overigens de drie kernvra terecht in het geheugen van de computer gen al op het bord te staan linksboven bij 4 tenslotte komen de gegevens weer naar stap 2 komen de woordvelden ten behoeve buiten ze worden uitgevoerd van de voorkennisactivering op het bord met bijvoorbeeld de betekenissen van bank in een tweede leesronde wordt dan de tekst gegeven gegevensbank loopbaan etce in zijn geheel stil gelezen tera als derde stap sluit de buitenkant analyse daar haarfijn op aan terecht stelt litjens dat schooltaalbeheersing van belang is dus niet zomaar een lees een zaak is voor het taal en zaakvakkenonder instructie te geven maar eerst met de leerlin wijs litjens 1991 dit geldt zeker ook voor gen de buitenkant van de tekst te verkennen het lezen van schoolse studieteksten winst om globaal overzicht te verkrijgen hierbij kan worden behaald als het onderwijstea m 1997 1 moer 23 dusdanig samenwerkt dat bij nederlands of blijven enerzijds de hoofdlijnen van de tekst de studieles het werken in leesronden wordt en anderzijds de benodigde voorkennisvelden geleerd waarop door de docenten van de in beeld hierdoor wordt de hoofdlijn met zaakvakken naadloos wordt aangesloten door betrekking tot een bepaalde vakinhoud men steeds de geleerde aanpak te laten toepassen taal verwerkt het is na stap 5 niet schadelijk de methode hierbij is het achter elkaar laten voor het leerproces als de anderstalige leerling uitvoeren van parachutespringende en berg sommige onbelangrijke woorden uit de stu beklimmende leesrondes of een soortgelijke dietekst nog steeds niet begrijpt de leerling benadering methodes die dit leesgedrag aan kan en mag ze immers negeren leren zijn onder meer weet wat je leest lijmbach e a 1990 anders nederlands verder lezen stap 6 organisatie van opdrachte n de boer lijmbach of lezen tot de tweede olijkan 1993 vergeleken met de traditio na de tekst besproken te hebben is het vaak nele hardop leesopdracht kost de gepropa nodig de leerlingen verwerkingsopdrachten geerde methode geen extra tijd terwijl het te laten maken taalzwakke leerlingen kun leseffect erdoor verhoogd wordt nen problemen hebben met zowel het begrij pen als het beantwoorden van vragen in stap stap 5 tekstbesprekin g 6 wordt getracht de problemen zoveel moge lijk te voorkomen door de vereiste lees en hoewel de werkwijze in twee leesronden al schrijfactiviteit in de klas ter discussie te veel problemen zal voorkomen moet in deze stellen de docent besteedt dus meer aan stap geanticipeerd worden op nog bestaande dacht dan normaal aan de cognitieve organi tekstbegripproblemen door middel van een satie van de verwerkingsopdrachten onder activerend klassenge-

spreek worden de hoofd cognitieve organisatie van verwerkings lijnen besproken en deelproblemen vast opdrachten verstaan we het bespreken welke gesteld bij deze lesfase wordt als weerslag van lees en schrijfactiviteiten bij bepaalde vragen deze bespreking door de docent een schema uiteindelijk bedoeld zijn van der burg e a van de tekst op het middenbord gezet belang onderscheiden de volgende problemen bij het rijk hierbij is dat de zaakvakdocent vooral de maken van vragen van der burg e a 1992 hoofdlijn en kernbegrippen zie linkerbord i taalproblemen bijvoorbeeld waar mondden naar voren haalt en niet de moeilijke woor volksopstanden uiteindelijk in uit de bete den bespreekt die er blijkbaar niet zo toe kenis van het woord mond zal hier alleen doen bespreking van irrelevante moeilijke maar verwarring scheppen om verder maar woorden bevordert enerzijds het vergeten te zwijgen over in uit van de hoofdlijn en anderzijds de automatise 2 vindproblemen bijvoorbeeld als het ant ring van een voor taalzwakke leerlingen ver word impliciet is keerd leesgedrag bij de vijfde stap moet men 3 het vraagwoord is onduidelijk berucht zijn wel het volgende in de gaten houden de vraagwoorden wat onscherpe betekenis tel uw woorden het betreft hier een klassi en wanneer ambigue betekenis kan zowel kaal lesmoment dat het gevaar in zich bergt naar conditie of tijd vragen dat de docent vooral met zichzelf spreekt 4 de gewenste antwoordvorm is onduidelijk terwijl de klas passief onderuit zakt onduidelijkheid over de lengte van het ant laat het geen klassengesprek zijn tussen de woord bijvoorbeeld docent en de leerlingen die het minst moeite hebben met de tekst het eerste wat cognitief te organiseren valt laat de leerlingen zelf de gevraagde betekenis zijn bij de vragen behorende leesactiviteiten van moeilijke woorden raden met behulp de gewenste leesactiviteiten laten zich inde van de context of op basis van de woord len naar aanleiding van de betekenis van vorm vraagwoorden het vraagwoord waarom noopt tot het zoeken van een of meerdere door bij deze bespreking stelselmatig de tekst argumenten of motieven in de tekst er moet op het linker en middenbord te betrekken wellicht op reproducerende wijze gezoch t 24 moer 1997 1 worden in de tekst naar de vindplaats van het besteed aan de betekenis van het vraagwoord antwoord of de leerling moet het antwoord en de betekenis van moeilijke woorden in de zelf bedenken vraag als een logisch gevolg daarop moeten een andere indeling is die naar de vereiste de gewenste schrijfactiviteiten ook besproken schrijfactiviteit gesloten vragen open vragen worden bespreek daarbij in ieder geval wel of handelingsopdrachten bijvoorbeeld een ke signaalwoorden het antwoord moet bevat experiment uitvoeren en hiervan een log ten bijvoorbeeld begin je antwoord met boekopdracht uitwerken het antwoord op door zo n vorm van cognitieve organisa een eenduidige vraag kan vaak op een bepaaltie van verwerkingsopdrachten kost natuur de manier begonnen worden hetgeen veelal lijk tijd daarom is het tevens nodig minder afhankelijk is van het vraagwoord een vraag nuttige vragen te schrappen doordat de die bijvoorbeeld begint met waardoor kan docent meer aandacht heeft besteed aan de het beste begonnen worden met door verwerkingsopdrachten zal de anderstalige met daarachter de oorzaak het vraagwoord leerling ook beter in staat zijn ze uit te welke roept veelal een antwoord op met werken nu de anderstalige leerling meer opsommende signaalwoorden op de eerste zicht heeft gekregen op hoe hij zij de op plaats op de tweede

plaats tenslotte dracht gestructureerd kan uitwerken zal een de docent moet bij deze cognitieve organi enkel taalprobleem hier of daar niet meer satie van de verwerkingsopdrachten een stu onmiddellijk leiden tot mislukte transfer van rende rol toegedacht werden van der burg vakinhoud e a zeggen hierover gezien de centrale positie van vragen en antwoorden bij het stap 7 maken verwerkingsopdrachten verwerken en bestuderen van vakinhouden en problemen die leerlingen en docenten de leerlingen gaan vervolgens de verwer erbij tegenkomen is het verwonderlijk dat er kingsopdrachten nader uitwerken leerlingen traditioneel zo weinig aandacht voor is blijken dat op een bepaalde manier te doen juist bij het zelfstandig verwerken van de van der burg e a 1992 11 1 p 5 bij het leerstof door het beantwoorden van vragen beantwoorden van de vragen zijn de leerlin bij teksten komt het aan op de taalbeheersing gen geneigd om onmiddellijk met de vragen van de leerling van der burg e a 1992 11 1 te beginnen sommige van de vragen kan p 3 6 de leerling direct beantwoorden andere winst kan worden behaald als bij het vak vragen zijn ook gemakkelijk omdat de leer nederlands of studieles het inspirerende slo ling bijna onmiddellijk ziet waar het ant programma wat vraagje me nou wordt behan woord in de tekst staat dan blijven er deld de zaakvakdocenten behoeven dan vaak een aantal vragen over die helaas niet zo slechts kort aan het geleerde te refereren bij gemakkelijk zijn het bereikte tekst de cognitieve organisatie van verwerkings begrip helpt hem de informatie van de tekst opdrachten een voorbeeld uit dit materiaal te gebruiken bij het beantwoorden lastiger staat in afbeelding 5 weergegeven van der wordt het als de leerling de tekst niet leest of burg e a 1992 het zal duidelijk zijn dat het niet begrijpt en nog lastiger wordt het als de aanbieden van zo n programma leerwinst leerling de vraag ook niet snapt oplevert bij de zaakvakken maar dan is het door de voorbereiding in de eerste zes wel zaak dat de zaakvakdocenten aansluiten stappen kan de docent er echter van uitgaan bij de aangeleerde methode en terminologie dat de tekst en de vragen op de meest bij het uitwerken van de zesde stap moet de essentiële punten nu wel door de anderstalige vakdocent van de belangrijkste verwerkings leerling begrepen worden het wordt dus opdrachten dus de lees en schrijfactiviteiten hoog tijd om de leerlingen zelfstandig te laten bespreken van de gewenste leesactiviteiten werken moet in ieder geval besproken worden of het het is zaak dat de docent tijdens deze lesfase antwoord in de tekst gezocht moet worden zoveel mogelijk een teruggetreden rol speelt of dat de leerling het antwoord zelf moet laat de leerlingen in groepjes volgens het bedenken tevens moet aandacht worden principe van cooperative learning werken al s 1997 1 moer 25 beantwoord de volgende vragen bij deze tekst denk aan de vier stappen 1 bekijk de vraag en bedenk wat je moet doen je kunt kaart 2 gebruiken 2 zoek het antwoord let op de tekst signaalwoorden 3 schrijf het antwoord op 4 kijk het antwoord na vraag a over welke dagen zegt de tekst iets en over welke niets wat moet je doen tekst signaalwoorden 1 zet op een ri j 0 2 deel geheel relatie 0 3 tijdsvolgorde a jwr d gw doa w 0 4 voorbeeld geven 0 5 overeenkomsten aangeven fir e to l t7 gl 4 0 6 verschilitegenste lling geven 0 7 omschrijving geven antwoord t fi vs p ts